

Τριμηνιαία έκδοση Προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα

“Καινοτομίες ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα”

Τεύχος 3/Σεπτέμβριος 2012

Σελίδα 2

Προκαταρκτική αξιολόγηση ερωτηματολογίων στην Κρήτη

Το Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ) συνεχίζει τη

Ματίνα Νικολοπούλου

Συνεργάτης προγράμματος LIFE

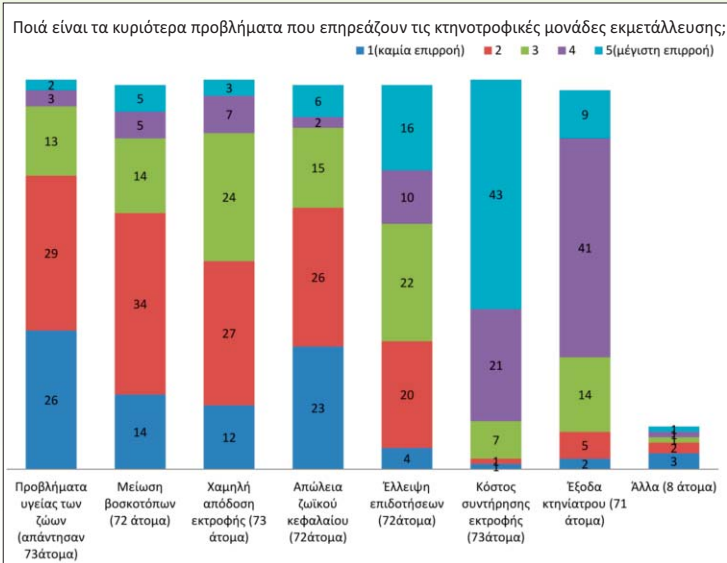
δράση του στην πιλοτική περιοχή των ορεινών περιοχών της Κρήτης (Ψηλορείτης, Αστερούσια και Δίκτη), με το πρόγραμμα «Καινοτόμες Δράσεις για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε Μεσογειακές Πιλοτικές Περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης» [LIFE09 NAT/ES/000533].

Στα πλαίσια του προγράμματος οι κτηνοτρόφοι κι οι κυνηγοί συνεχίζουν να συνεργάζονται με το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας και υποστηρίζουν τις δράσεις του προγράμματος. Στα στοιχεία και δεδομένα που αναλύθηκαν για να εκτιμηθεί η κατάσταση των πιλοτικών περιοχών της Κρήτης είναι και δημοσκοπήσεις που έγιναν με τη βοήθεια ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν στους κτηνοτρόφους και κυνηγούς που δραστηριοποιούνται στην πιλοτική περιοχή. Στα ερωτηματολόγια ανταποκρίθηκαν 92 κτηνοτρόφοι (72 ανήκουν σε κτηνοτροφικούς συλλόγους) από εννέα (9) Δή-

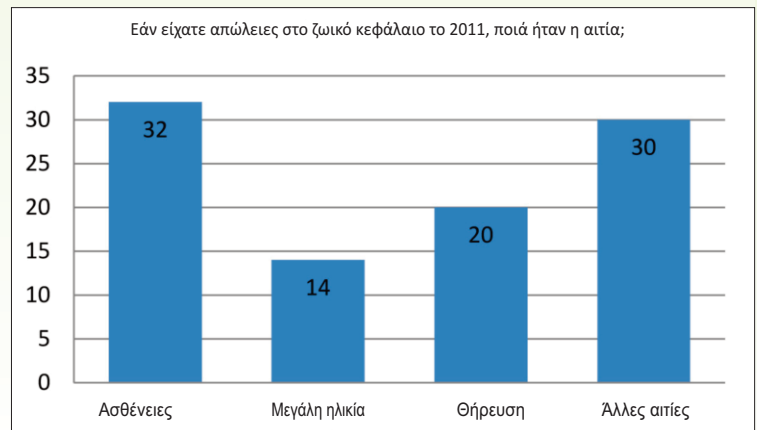
μους (Ανωγείων, Φαιστού, Αρχανών-Αστερουσίων, Γόρτυνας, Ηρακλείου, Μαλεβιζίου, Μινώα Πεδιάδος, Μυλοποτάμου και Βιάννου). Επίσης 43 άτομα απάντησαν ότι είναι και κυνηγοί ή έχουν φίλους κυνηγούς μικρού θηράματος. Οι περισσότεροι κτηνοτρόφοι έχουν αιγοπρόβατα ελευθέρως βοσκής ή σε ημιεσταβλισμένη κατάσταση και οι 40 αλλάζουν βοσκοτόπια από χειμώνα σε καλοκαίρι. Οι 72 έχουν στο σύνολο 90 σκυλιά, κυρίως γερμανικούς ποιμενικούς και κρητικούς, 53 από τα οποία είναι εμβολιασμένα. Στην ερώτηση “Ποιά είναι τα κυριότερα προβλήματα που επηρεάζουν τις κτηνοτροφικές μονάδες εκμετάλλευσης”, 43 κτηνοτρόφοι υποστηρίζουν ότι το κυριότερο πρόβλημα

που επηρεάζει τις κτηνοτροφικές μονάδες εκμετάλλευσης είναι το κόστος συντήρησης της εκτροφής και το αμέσως επόμενο πρόβλημα (κατά την κρίση 41 κτηνοτρόφων), είναι τα έξοδα των κτηνιάτρων [Διάγραμμα 1]. Από τους 92 κτηνοτρόφους οι 77 είχαν απώλειες το 2011 που προκλήθηκαν κυρίως το χειμώνα από ασθένειες και άλλες αιτίες όπως ατυχήματα και καιρικές συνθήκες καθώς και λόγω θήρευσης με κύριους πρωταγωνιστές τα αδέσποτα άγρια σκυλιά [Διάγραμμα 2]. Οι περισσότεροι δεν το ανέφεραν στις αρμόδιες υπηρεσίες και δεν πήραν αποζημίωση. Η πλειοψηφία προτείνει δε, ως αποτελεσματικότερο τρόπο αποφυγής των απωλειών λόγω

(συνέχεια στη σελ. 3)

Διάγραμμα 1

Διάγραμμα 2

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΑΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Τριμηνιαία έκδοση Προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα

“Καινοτομίες ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα”

Τεύχος 3/Σεπτέμβριος 2012

Σελίδα 3

(συνέχεια από σελίδα 2)

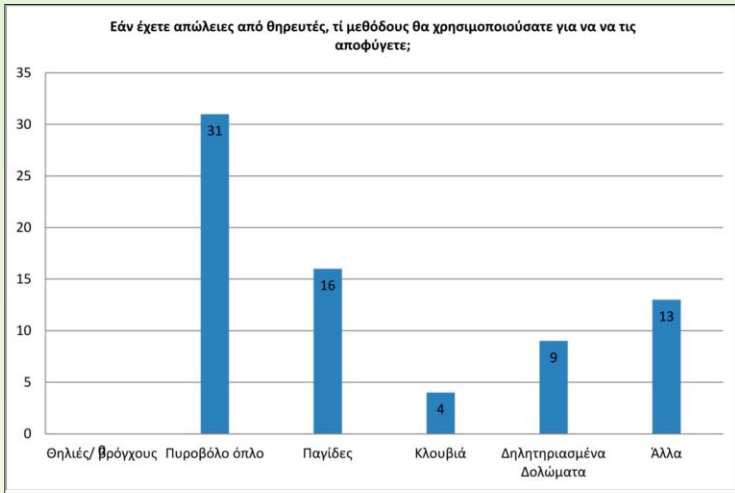
θήρευσης, τη χρήση πυροβόλου όπλου (31 κτηνοτρόφοι), τις παγίδες (16 κτηνοτρόφοι) και άλλες μέθοδοι (13 κτηνοτρόφοι) [Διάγραμμα 3].

Στην ερώτηση αν θα δέχονταν τεχνικές συμβουλές ούτως ώστε να μειώσουν τις απώλειες που οφείλονται στη θήρευση, οι κτηνοτρόφοι απάντησαν ότι θα δεχόντουσαν κυρίως

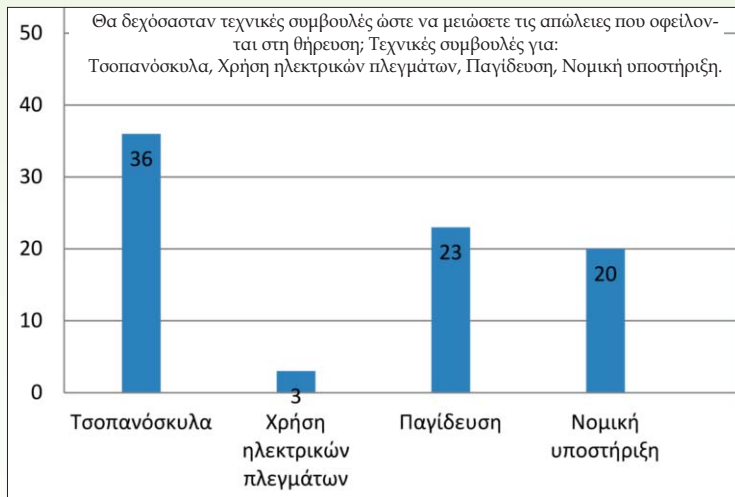
για τσοπανόσκυλα (36 άτομα), για παγιδεύσεις (23 άτομα) και για νομική υποστήριξη (20 άτομα) [Διάγραμμα 4].

Τέλος, 59 άτομα θα δέχονταν τεχνικές συμβουλές για να βελτιώσουν την κτηνοτροφική τους μονάδα, ενώ 18 έδωσαν αρνητική απάντηση.

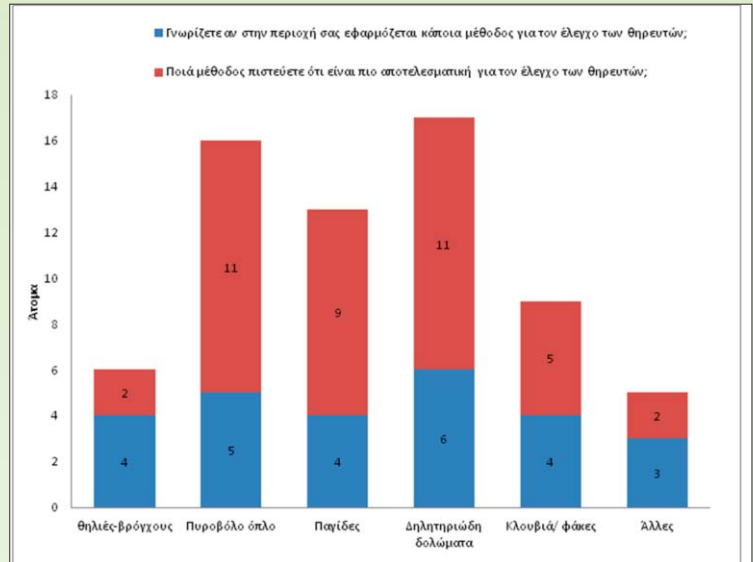
Στη δημοσκοπήση, και με διαφορετικού περιεχομένου ερωτηματολόγιο, πήραν μέρος

Διάγραμμα 3

Διάγραμμα 4

Διάγραμμα 5

και 45 κυνηγοί που ασκούν κυνήγι μικρού θηράματος (με σκύλο) και μεταναστευτικών θηραμάτων, από εννέα (9) Δήμους (Ιεράπετρας, Χανίων, Πλατανιάς Χανίων, Αγίου Βασιλείου, Ρεθύμνου, Αμαρίου, Σητείας, Φαιστού, Ηρακλείου).

Όλοι ανήκουν σε κυνηγετικούς συλλόγους, εκτός από δύο άτομα, και οι 34 από αυτούς δεν έχουν καμία σχέση με την κτηνοτροφία.

Στην ερώτηση που αφορά στα κυριότερα προβλήματα που επηρεάζουν το κυνήγι, τα περισσότερα άτομα απάντησαν την λαθροθηρία. Ακολουθεί η ανεπαρκής κυνηγετική διαχείριση και η μείωση των θηραμάτων.

Στην ερώτηση ποιές μεθόδους γνωρίζουν που μπορούν να ωφελήσουν τους πληθυσμούς των θηραμάτων, οι περισσότεροι κυνηγοί ανέφεραν τη βελτίωση των βιοτόπων

(ποτίστρες, σπορές κ.λπ.) και στον έλεγχο των θηρευτών.

Υποστηρίζουν δε ότι για τις απώλειες από αρπακτικά ευθύνονται κυρίως οι ζουριδες και τα άγρια αδέσποτα σκυλιά.

Στην ερώτηση για το ποιά θεωρούν αποτελεσματικότερη μέθοδο ελέγχου των θηρευτών, η πλειοψηφία απάντησε τη χρήση πυροβόλων όπλων, δηλητηρίων και παγίδων [Διάγραμμα 5].

Η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης για την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων στην πιλοτική περιοχή της Κρήτης, συνεχίζεται με την καταχώρηση ερωτηματολογίων ειδικών ομάδων (π.χ. κτηνίατροι, κοινό, δημόσιοι υπάλληλοι, περιβαλλοντολόγοι) ενώ αντίστοιχη έρευνα διεξάγεται και στις υπόλοιπες πιλοτικές περιοχές του έργου.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Τριμηνιαία έκδοση Προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα

“Καινοτομίες ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα”

Τεύχος 3/Σεπτέμβριος 2012

Σελίδα 4

Η Ευρωπαϊκή Ομάδα Σκύλων για 2η χρονιά στην Κρήτη

Από τις 20 έως τις 31 Οκτωβρίου 2012 το Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ) θα φιλοξενήσει στην Κρήτη την Ευρωπαϊκή Ομάδα Σκύλων (European Canine Team – ECT), που προέρχεται από την Ανδαλουσία (Ισπανία), στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα «Καινοτόμες Δράσεις για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε Μεσογειακές Πιλοτικές Περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (LIFE09 NAT/ES/000533).

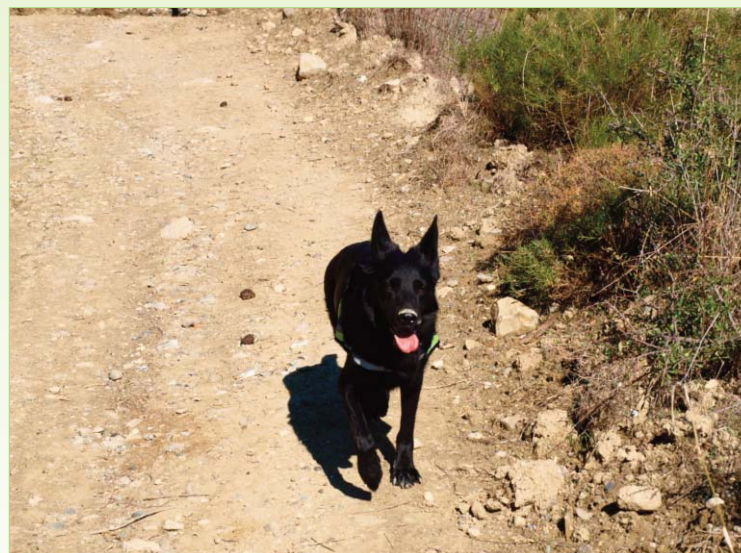
Σκοπός της πιλοτικής αυτής δράσης είναι να εντοπιστούν περιπτώσεις χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στις περιοχές του προγράμματος (Ιδη, Αστερούσια και Δίκη) και να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα εκπαιδευμένων σκύλων στην αντιμετώπιση αυτής της παράνομης δραστηριότητας.

Η ομάδα αποτελούμενη από έναν οδηγό και 3 εκπαιδευμένους σκύλους ράτσας Λαμπραντόρ και Μαλινουά (Βέλγικα λυκόσκυλα) θα επισκεφθεί περιοχές με κυνηγετική δραστηριότητα και θα προσπαθήσει να εντοπίσει νεκρά ζώα καθώς και δολώματα. Τη δραστηριότητα θα επιβλέψουν και υποστηρίξουν ενεργά τα κατά τόπους δασαρχεία και οι κυνηγετικοί σύλλογοι.

Επιθεωρήσεις θα πραγματοποιηθούν στις Περιφερειακές Ενότη-

Από την περυσινή επίσκεψη της Ευρωπαϊκής Ομάδας Σκύλων, Οκτώβριος 2011

τες Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Λασιθίου.

Οι περιοχές επιλέγονται με βάση τις οδηγίες των κυνηγετικών συλλόγων για απώλειες κυνηγετικών σκύλων και χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων τα τελευταία 2 χρόνια.

Συνολικά πέρυσι οι εκπαιδευμένοι σκύλοι ανίχνευσαν 11 νεκρά ζώα: 1 κουνάβι ή ζουριίδα (*Martes foena*), 2 κατοικίδιες γάτες (*Felix familiaris*), 6 κυνηγετικούς σκύλους (*Canis familiaris*) και 2 σκαντζόχοιρους (*Erinaceus concolor*), ενώ επιπλέον εντόπισαν 6

δηλητηριασμένα δολώματα και ένα βρόγχο (θηλιά).

Τα συμπεράσματα των περυσινών επιθεωρήσεων και η επιτόπια έρευνα στην Κρήτη έδειξαν πως η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων γίνεται κυρίως: α) από παραγωγούς σε κτηνοτροφικές ζώνες για τον έλεγχο μικρών θηλαστικών καθώς και κυνηγετικών σκύλων (αδέσποτων και μη) που θηρεύουν ή διασκορπίζουν τα κοπάδια, β) από κυνηγούς σε κυνηγετικές περιοχές για την αποθάρρυνση της κυνηγετικής δραστηριότητας λόγω ανταγωνισμού ή αντιδικίας, γ) από μελισσοκόμους για την εξολόθρευση εντόμων-θηρευτών των μελισσοσμηνών (π.χ. σφήκες).

Επίσης σε συνδυασμό με τις εισαγωγές δευτερογενώς δηλητηριασμένων αρπακτικών στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης και σε Κέντρα Περιθαλψής, η έξαρση των κρουσμάτων συμπίπτει με την περίοδο εκγύμνασης λαγωνικών σκύλων μερικές εβδομάδες πριν την έναρξη της κυνηγετικής περιόδου (Αύγουστος – Σεπτέμβριος), καθώς και την περίοδο γεννήσεων των αιγοπροβάτων (Οκτώβριος – Δεκέμβριος) όπου τότε η χρήση των δηλητηρίων στοχεύει στην εξολόθρευση θηρευτών τους, κυρίως κορακίων (*Corvus corax*).

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΑΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Τριμηνιαία έκδοση Προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα

“Καινοτομίες ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα”

Τεύχος 3/Σεπτέμβριος 2012

Σελίδα 5

Ομάδα εργασίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων για τα δηλητηριασμένα δολώματα

Στο πλαίσιο της συζήτησης που έγινε στη συνάντηση της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής Παρακολούθησης Προγράμματος (Καλαμπάκα, 20-21 Φεβρουαρίου 2012) για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με το περιστατικό δηλητηρίασης αρπακτικών πτηνών στα Στενά του Νέστου το Φεβρουάριο 2012, πραγματοποιήθηκε Συνάντηση Ομάδας Εργασίας στην Αθήνα, στις 21 Ιουνίου 2012.

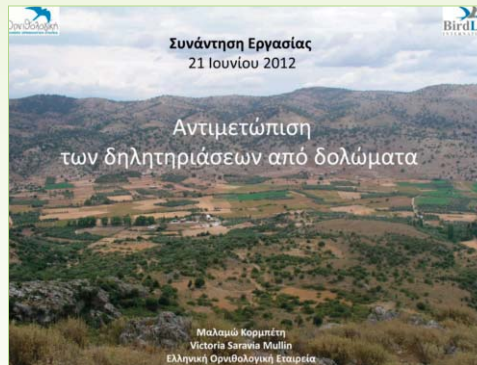
Σκοπός της Ομάδας Εργασίας για την Αντιμετώπιση των Δηλητηριάσεων από Δολώματα είναι ο σχεδιασμός και συντονισμός ορισμένων κοινών δράσεων των περιβαλλοντικών οργανώσεων για την αντιμετώπιση των θανατώσεων της άγριας πανίδας από δηλητηριασμένα δολώματα. Οι οργανώσεις αξιοποιούν τις γνώσεις και τις δυνατότητες παρέμβασής τους κατά περίπτωση, σε δράσεις που έχουν ως σκοπό να αναδείξουν τεκμηριωμένα το πρόβλημα των δηλητηριών και να πείσουν ώστε να υιοθετηθούν λύσεις από τις αρμόδιες αρχές.

Το συντονισμό της Ομάδας Εργασίας έχει προσωρινά η Μαλαμώ Κορμπέτη (ΕΟΕ), έως ότου αναλάβει εξ' ολοκλήρου άτομο από το πρόγραμμα LIFE του Ασπροπάρη (Πρόγραμμα LIFE+ με τίτλο: «Η Επιστροφή του Ασπροπάρη» [LIFE10 NAT/BG/000152], Εταίροι: ΕΟΕ, WWF Ελλάδα, RSPB - Ηνωμένο Βασίλειο, BSPB - Βουλγαρία).

Ο συντονισμός θα γίνεται σε στενή συνεργασία με το LIFE+ «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα» (Αρκτούρος και ΜΦΙΚ, LIFE09 NAT/ES/000533), ενώ θα ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα προγενέστερων LIFE (π.χ. Πρόγραμμα «Αντίδοτο») ή άλλων κοινών ή μη δράσεων που έχουν ήδη

Η Ομάδα Εργασίας αποτελείται από τους:

- Λάζαρος Γεωργιάδης (Αρκτούρος),
- Νίκος Πέτρου (Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης - ΕΕΠΦ),
- Γιώργος Πολίτης (Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης - ΕΕΠΦ),
- Γιώργος Ηλιόπουλος (Καλλιστώ),
- Μαρία Γανωτή (ANIMA),
- Μαλαμώ Κορμπέτη (Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία - ΕΟΕ),
- Victoria Saravia (Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία - ΕΟΕ),
- Χαριτάκης Παπαϊωάννου (Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία - ΕΟΕ),
- Δώρα Σκαρτοή (WWF Ελλάς),
- Ιόλη Χριστοπούλου (WWF Ελλάς),
- Ιουλία Δροσινού (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-ΥΠΑΑΤ),
- Προμπονάς Μιχάλης (Πανεπιστήμιο Κρήτης - ΜΦΙΚ),
- Νίκος Καραβάς (ΕΠΑΑ).

πραγματοποιηθεί.

Η ομάδα εργασίας θα συναντηθεί εκ νέου στις 5 Οκτωβρίου 2012 για να αποφασίσει τις επόμενες δράσεις, οι οποίες ενδεικτικά είναι:

- 1) Πρωτόκολλο αντιμετώπισης περιστατικών δηλητηρίασης
- 2) Προτάσεις για αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο.
- 3) Μέτρα για πρόληψη δηλητηριάσεων και ένταξη των μέτρων σε χρηματοδοτικό εργαλείο.
- 4) Οι κύριες ουσίες που χρησιμοποιούνται σε

δολώματα θα βρεθούν από τη βάση δεδομένων. Πρέπει μετά, να εξεταστεί περαιτέρω το θέμα του συνταγολογίου, αν λειτουργεί και κατά πόσο γίνεται ονομαστική η διανομή.

5) Αποζημιώσεις στους κτηνοτρόφους (αλλαγές στο καθεστώς)

Σε σχέση με τις αποζημιώσεις πρέπει να βελτιωθεί το θέμα του χρόνου της αποζημίωσης, ενώ μία ιδέα είναι οι αποζημιώσεις να είναι αυξημένες στις προστατευόμενες περιοχές και να δίνει ο ΕΛΓΑ περιφράξεις (ως μόνιμο μέτρο).

6) Αύξηση τροφικών διαθέσιμων για τα νεκροφάγα αρπακτικά (επανεισαγωγή οπληφόρων, δίκτυο ταΐστρων με σφαγεία κ.α.). Η πρόταση αυτή θέλει σοβαρή εξέταση και γι' αυτό θα αποτελέσει αντικείμενο ενασχόλησης σε επόμενο στάδιο προετοιμασίας.

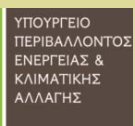
7) Δράσεις ευαισθητοποίησης-ενημέρωσης σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

8) Φύλαξη.

9) Εμπλοκή διεθνών οργανώσεων και οργανισμών (IUCN, BirdLife, WWF International, ΕΕΒ κ.α.).

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τριμηνιαία έκδοση Προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα

“Καινοτομίες ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα”

Τεύχος 3/Σεπτέμβριος 2012

Σελίδα 6

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κτηνοτρόφων στη 13η Γεωργική Έκθεση Μεσαράς

Παρουσίαση του προγράμματος LIFE+ «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα»

Την Παρασκευή 13 Ιουλίου 2012, η Ομάδα Παραγωγών Κτηνοτρόφων «ΚΡΗΤΙΚΑ ΜΙΤΑΤΑ», μέλος του «Δικτύου Κτηνοτρόφων Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα», και εκπρόσωποι του Πανεπιστημίου Κρήτης - Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ), παρευρέθηκαν στη 13η Γεωργική Έκθεση Μεσαράς στους Βώρους, προκειμένου να παρουσιάσουν το πρόγραμμα LIFE+ Βιοποικιλότητα με θέμα: «Καινοτόμες Δράσεις για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε Μεσογειακές Πιλοτικές Περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης» [LIFE09 NAT/ES/000533], που υλοποιεί το

Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης. Από το περίπτερο που στήθηκε στην έκθεση διατέθηκε ενημερωτικό υλικό του προγράμματος, ενώ παράλληλα τα μέλη του Δικτύου Κτηνοτρόφων Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα και οι εκπρόσωποι του ΜΦΙΚ ενημέρωσαν τους επισκέπτες της έκθεσης, η πλειονότητα των οποίων ήταν πολίτες της περιοχής αλλά και εκπρόσωποι φορέων, για τις δράσεις του προγράμματος. Επίσης τα μέλη του Δικτύου Κτηνοτρόφων εξέθεσαν τους σκοπούς του Ευρωπαϊκού Δικτύου Κτηνοτρόφων και συζήτησαν με τους πολίτες για διάφορα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή αλλά και για το θέμα της παράνομης χρήσης δηλητη-

ριασμένων δολωμάτων ιδιαίτερα. Η παρουσία των μελών του Δικτύου και των εκπροσώπων του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης στη 13η Γεωργική Έκθεση Μεσαράς ήταν εποικοδομητική, καθώς ανταλλάχθηκαν απόψεις και εμπειρίες με το κοινό, και μοιράστηκε πληροφοριακό υλικό, ενώ συμπληρώθηκαν και ερωτηματολόγια που αφορούν σε δράση του προγράμματος. Το Πανεπιστήμιο Κρήτης-Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης και το Δίκτυο Κτηνοτρόφων Ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα ευχαριστούν τους υπεύθυνους της διοργάνωσης της Γεωργικής Έκθεσης για τη φιλοξενία και τη βοήθεια στο στήσιμο του περιπτέρου.

Μέλη του Δικτύου Κτηνοτρόφων Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων, στη 13η Γεωργική Έκθεση Μεσαράς

Ενημέρωση των επισκεπτών της 13ης Γεωργικής Έκθεσης Μεσαράς από την Ομάδα Παραγωγών “Κρητικά Μιτάτα”, μέλος του Δικτύου Κτηνοτρόφων

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Τριμηνιαία έκδοση Προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα

“Καινοτομίες ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα”

Τεύχος 3/Σεπτέμβριος 2012

Σελίδα 7

Περιθαλψη Άγριων Ζώων στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης

Η περιθαλψη τραυματισμένων ή δηλητηριασμένων άγριων ζώων είναι μια από τις δραστηριότητες του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ), η οποία γίνεται εθελοντικά από τους εργαζόμενούς του. Μέσα στο 2011 το ΜΦΙΚ περιέθαλψε 73 άγρια ζώα, στην πλειονότητά τους πουλιά. Από αυτά 8 ήταν νεοσσοί, 20 είχαν κάποιου είδους ατύχημα, 14 ήταν πυροβολημένα, 9 δηλητηριασμένα και 22 αδύναμα λόγω της μετανάστευσης.

Πολύτιμοι συνεργάτες είναι οι πολίτες σε όλη την Κρήτη, που με μεγάλη ευαισθησία φέρνουν τα δηλητηριασμένα ή τραυματισμένα ζώα στο ΜΦΙΚ. Χωρίς αυτούς η δραστηριότητα του Μουσείου θα ήταν πολύ περιορισμένη και γι' αυτό τους ευχαριστούμε.

Στην προσπάθεια αυτή πολύ σημαντική είναι η προσφορά της ANEK - SUPERFAST η οποία μεταφέρει δωρεάν τα ζώα που χρειάζον-

ται σοβαρές επεμβάσεις στον Πειραιά. Εκεί τα αναλαμβάνουν τα συνεργαζόμενα με το ΜΦΙΚ κέντρα περιθαλψης ANIMA στην Αθήνα και ΑΛΚΥΟΝΗ στην Πάρο. Τέτοιες προσφορές ουσιαστικής βοήθειας δείχνουν έμπρακτο ενδιαφέρον και ευαισθησία για το φυ-

σικό περιβάλλον του τόπου μας.

Με την ευκαιρία, θέλουμε να θυμίσουμε ορισμένα βασικά στοιχεία για τις ανάγκες τις περιθαλψης των άγριων ζώων.

Σε περίπτωση που βρεθεί ανήμπορο άγριο ζώο θα πρέπει να μεταφερθεί το ταχύτερο δυνατό στο ΜΦΙΚ ή να ειδοποιηθεί κάποιος υπεύθυνός του, ώστε να βρεθεί ο κοντινότερος εθελοντής που μπορεί να βοηθήσει. Μέχρι να το παραδώσουμε, προσπαθούμε μόνο να του

στάξουμε λίγο νερό στα ρουθούνια.

Πολύτιμη συνεισφορά για την περιθαλψη αλλά και για τη συνολικότερη γνώση μας, αποτελεί η καταγραφή νεκρών πουλιών που έχουν δακτυλίδια στα πόδια τους. Με την ευκαιρία έναρξης της κυνηγετικής περιόδου παρακαλούμε όποτε βρεθεί κάποιο πουλί που έχει δακτυλίδι να παραδίδεται στο ΜΦΙΚ.

Η δράση της περιθαλψης δεν αφορά μόνο στα λίγα ζώα που μπορούμε να βοηθήσουμε. Αποτελεί έμπρακτη απόδειξη ότι ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται τη θέση του στη φύση όχι ως κυρίαρχου, αλλά ως μέρους της Φύσης. Κάθε τέτοια αντίσταση στην κυρίαρχη τάση της εποχής μας για γρήγορη και μαζική καταστροφή του περιβάλλοντος, αποκτά ξεχωριστές διαστάσεις και αξία.

Το τηλέφωνο του ΜΦΙΚ για περιπτώσεις άγριων ζώων που χρειάζονται περιθαλψη είναι 2810 393266.

Τραυματισμένος πετρίτης, που έχει δεχθεί τις πρώτες βοήθειες στο εργαστήριο

Γερακινα, το πιο συνηθισμένο πουλί που φτάνει στα εργαστήριά μας για περιθαλψη

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ &
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΑΓΗΣ

Τριμηνιαία έκδοση Προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα

“Καινοτομίες ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα”

Τεύχος 3/Σεπτέμβριος 2012

Σελίδα 8

Αύξηση των περιστατικών δηλητηρίασης αρπακτικών πουλιών στην Κρήτη κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού

Αύξηση των περιστατικών δηλητηρίασης μεγάλων αρπακτικών πουλιών παρατηρήθηκε τον Ιούλιο στην Κρήτη, με το Πανεπιστήμιο Κρήτης - Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ) να παραλαμβάνει για πρώτες βοήθειες και αποκατάσταση 1-2 πτηνά την εβδομάδα σε άσχημη κατάσταση. Αν μάλιστα συνοπολογιστούν και τα πουλιά που δεν εντοπίζονται και πεθαίνουν αβοήθητα στην κρητική ύπαιθρο, τότε ο ρυθμός μείωσης της άγριας πανίδας της Κρήτης από την ανεξέλεγκτη και παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων παίρνει εκρηκτικές διαστάσεις.

Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί το νεαρό όρνιο (ή σκάρα, ή καναβός, όπως συχνά αποκαλείται στην Κρήτη) της φωτογραφίας, που παραδόθηκε στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης πριν μερικές ημέρες από την Πόμπια Π.Ε. Ηρακλείου και το οποίο τελικά δεν επέζησε, παρά τις έντονες προσπάθειες των επιστημόνων του ΜΦΙΚ.

Η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων πλήττει σημαντικά τα αρπακτικά πουλιά, ιδιαίτερα τα μεγάλα πτωματοφάγα όπως ο γουσαετός (κοκκαλάς) και το όρνιο (σκάρα, καναβός), αλλά και τα υπόλοιπα αρπακτικά

πουλιά όπως ο χρυσαετός (βιτσιλα), η γερακίνα (λαγουδογέρακο), η τυτώ (ζάρα) και ο νανόμπουφος. Η βαθιά αυτή ριζωμένη συνήθεια, ευρέως διαδεδομένη για τον έλεγχο οικόσιτων ή άγριων ζώων που θεωρούνται «ενοχλητικά ή επιβλαβή» για τις ανθρώπινες δραστηριότητες, στοιχίζει σημαντικές «παράπλευρες» απώλειες στην άγρια πανίδα του νησιού, καθώς τα ζώα που δηλητηριάζονται αποτελούν «βιοδείκτες» της κατάστασης των αγροσυστημάτων και επιτελούν σημαντικό έργο «καθαρίζοντας» το περιβάλλον και ελέγχοντας τους πληθυσμούς «ενοχλητικών» ειδών.

Δυστυχώς, το πρόβλημα της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων παρουσιάζει έξαρση κάθε χρόνο από τον Ιούλιο

μέχρι τον Οκτώβριο, οπότε και υπάρχει αυξημένη ανθρώπινη δραστηριότητα στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές του νησιού (κτηνοτροφία, μελισσοκομία και κυνήγι), όπου διαβιούν τα άγρια πτηνά. Σύμφωνα με ευρήματα επιστημόνων-ερευνητών του ΜΦΙΚ στις ορεινές περιοχές της Κρήτης, δηλητηριασμένα δολώματα τοποθετούνται για την: α) αντιμετώπιση των σφηκών από μερικούς μελισσοκόμους, β) αντιμετώπιση των κορακοειδών και των αδέσποτων σκύλων από μερικούς κτηνοτρόφους και γ) τοποθέτηση δολωμάτων από μερικούς κτηνοτρόφους και κυνηγούς, για να εμποδίσουν άλλους κυνηγούς με τα σκυλιά τους να κυνηγήσουν σε συγκεκριμένες περιοχές.

Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

Κρήτης υλοποιεί από τον Οκτώβριο 2010 το ευρωπαϊκό πρόγραμμα LIFE+ Βιοποικιλότητα για την αντιμετώπιση της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων με τίτλο: «Καινοτόμες Δράσεις για την Αντιμετώπιση της Παράνομης Χρήσης Δηλητηριασμένων Δολωμάτων σε Μεσογειακές Πιλοτικές Περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης» [LIFE09 NAT/ES/000533], με εταίρους από την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ελλάδα. Στο πλαίσιο του προγράμματος υλοποιούνται στην Κρήτη από το ΜΦΙΚ δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, συλλογή και επεξεργασία στοιχείων για την κατάσταση των πληθυσμών ειδών βιοποικιλότητας, επιστημονική συνδρομή σε περιπτώσεις δηλητηρίασης άγριων ζώων, δημιουργία δικτύων συνεργασίας για τη μείωση ή και εξάλειψη του φαινομένου με συμμετοχή κτηνοτρόφων, δήμων και κυνηγετικών συλλόγων - κυνηγών κ.ά.

Επιπλέον, λειτουργεί ήδη το ΜΦΙΚ σε καθημερινή βάση 9π.μ.-4μ. δωρεάν τηλεφωνική γραμμή (από σταθερά τηλέφωνα) για καταγγελίες περιστατικών παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων: 800 11 02020.

Αναζητήστε τη σελίδα του προγράμματος στο Facebook: **LIFE Against Poison Crete**

Ενημερωθείτε για το πρόγραμμα, τις δράσεις και τα νέα μας

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Τριμηνιαία έκδοση Προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα "Καινοτομίες ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα"

Τεύχος 3/Σεπτέμβριος 2012

Σελίδα 9

Τα νέα των Ευρωπαϊών εταιρών

Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ βρίσκεται κοντά στους κτηνοτρόφους!

Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ, στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE+ με τίτλο «Καινοτομίες Ενάντια στα Δηλητήρια», βρέθηκε την Τετάρτη 5 Σεπτεμβρίου 2012 στο χωριό Ασπροκκλησιά Καλαμπάκας και παραχώρησε σε κτηνοτρόφο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Κτηνοτρόφων Ενάντια στην Παράνομη Χρήση Δηλητηριασμένων Δολωμάτων, ένα ζευγάρι Ελληνικού Ποιμενικού.

Ο κύριος Σιάτρας Αναστάσιος είναι ένας από τους 40 κτηνοτρόφους που συμμετέχουν στο δίκτυο του προγράμματος (ENSAIP) και του παραχωρήθηκε το ζευγάρι του Ελληνικού Ποιμενικού με σκοπό να προστατεύσει το κοπάδι του από άγρια ζώα. Είναι ο πέμπτος κτηνοτρόφος στην περιοχή δράσης του προγράμματος στον οποίο παραχωρούνται σκυλιά και φυσικά θα ακολουθήσουν και άλλοι.

Γιορτές της Γης 2012

Ενημερωτικό περίπτερο προγράμματος

Περίπτερο ενημέρωσης λειτουργήσε ο Αρκτοῦρος και το Πανεπιστήμιο Κρήτης - Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης στις «Γιορτές της Γης 2012», Βλάστη Π.Ε. Κοζάνης, 12-15 Ιουλίου 2012. Έμφαση δόθηκε στην παρουσίαση του προγράμματος LIFE09 NAT/ES/000533, ενώ διανεμήθηκε ενημερωτικό υλικό που έχει παραχθεί για την ενημέρωση - ευαισθητοποίηση του κοινού.

Οι Γιορτές της Γης διοργανώνονται από το 2001 στην ορεινή περιοχή της Βλάστης και έχουν ήδη καθιερωθεί ως ένα από τα ξεχωριστά καλοκαιρινά δρώμενα. Εύστοχα χαρακτηρίστηκε από τον τύπο ως «ένα φεστιβάλ για σκεπτόμενους ανθρώπους», καθώς οι επισκέπτες συμμετέχουν σε πλήθος πολιτιστικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων, που επιπλέον αποτελούν μια πρόταση εναλλακτικών διακοπών, μια πρόταση πολιτιστική, μια πρόταση διαχείρισης του ελεύθερου χρόνου, ακόμα και μια πρόταση εναλλακτικής διατροφής. Παράλληλα οι Γιορτές της Γης φιλοδοξούν να λειτουργήσουν ως καταλύτης για την αειφόρο ανάπτυξη και το ξαναζω-τάνεμα της ευρύτερης ορεινής υπαίθρου.

Πέρα από τη διοργάνωση μιας σειράς συναυλιών, οι Γιορτές της Γης στοχεύουν στη λειτουργία μιας «οικολογικής πόλης» με την αγορά της, το χώρο του πολιτισμού, του θεάματος και του φαγητού, όπου ο πολίτης βιώνει μια διαφορετική λογική, σε αρμονία με το περιβάλλον, συμμετέχοντας σε μια μεγάλη γιορτή, που περιλαμβάνει συναυλίες, παιδότοπο, θέατρα δρόμου και παραστάσεις Καραγκιόζη, εικαστικές και φωτογραφικές εκθέσεις, εικαστικές παρεμβάσεις, σεμινάρια και συζητήσεις, παζάρι βιολογικών προϊόντων και χειροτεχνιών, παρουσίαση της δράσης περιβαλλοντικών οργανώσεων, περιβαλλοντικά παιχνίδια, ορεινές αθλητικές δραστηριότητες, κ.ά.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ & ΚΑΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Τριμηνιαία έκδοση Προγράμματος LIFE+ Βιοποικιλότητα

“Καινοτομίες ενάντια στα Δηλητηριασμένα Δολώματα”

Τεύχος 3/Σεπτέμβριος 2012

Σελίδα 10

Τα νέα των Ευρωπαϊκών εταιριών

Ο Δήμος της Ronda (Ισπανία) καλεί τους πολίτες για συνεργασία ενάντια στην παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων

Στις 28 Ιουνίου 2012 παρουσιάστηκε στην Ισπανία μία από τις πιο καινοτόμες δράσεις του προγράμματος LIFE09 NAT/ES/000533: τα Ευρωπαϊκά Δίκτυα Δήμων, Κτηνοτρόφων και Κυνηγών Ενάντια στα Δηλητήρια.

Η παρουσίαση συνδυάστηκε με τη δράση “Ανοιχτές Ημέρες” και την παρακολούθησαν εκπρόσωποι όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην στρατηγική της εξάλειψης της χρήσης των δηλητηριασμένων δολωμάτων στην Ανδαλουσία.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην πόλη Ronda και την έναρξη έκανε ο María Jose Zarzavilla, υπεύθυνος σε θέματα Ισότητας, Γυναικών και Νεότητας εκ μέρους του Δημοτικού Συμβουλίου της ορεινής αυτής πόλης. Ο δημοτικός σύμβουλος επεσήμανε τη σπουδαιότητα της διατήρησης ενός υγιούς περιβάλλοντος και της μη χρήσης δηλητηρίων στα βουνά, για το καλό όλων.

Ο Περιφερειακός Εκπρόσωπος του Υπουργείου Γεωργίας, Αλιείας και Περιβάλλοντος Francisco Fernández España, επεσήμανε το ενδιαφέρον της υπηρεσίας του για την εξάλειψη του φαινομένου της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στην Περιφέρεια της Μάλαγα. Στο πλαίσιο αυτό, τόνισε επίσης τη σπουδαιότητα της ενοποίησης των δράσεων για τη διατήρηση του περιβάλλοντος και, ιδιαίτερα, τις προσπάθειες που καταβάλλονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο από τους εταίρους του προγράμματος LIFE+ για τη δημιουργία των Ευρωπαϊκών Δικτύων Δήμων, Κτηνοτρόφων και Κυνηγών Ενάντια στα Δηλητήρια.

Ο Διευθυντής της περιβαλλοντικής οργάνωσης Gyraetus Foundation, Jesús Charco, εξήγησε ότι η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων στο φυσικό περιβάλλον είναι η κυριότερη αιτία εξαφάνισης πολλών ειδών άγριας πανίδας, ενώ αποτελεί αιτία πρόκλησης πολύ σοβαρών απειλών για άλλα είδη της πανίδας καθώς επίσης και απειλών για τη δημόσια υγεία, πέρα των σοβαρών νομικών συνεπειών για τους δράστες. Τόνισε δε, ότι για τους ίδιους λόγους, η εξάλειψη των δηλητηρίων στο περιβάλλον είναι δουλειά όλων. Έτσι προκύπτει και η πρωτοβουλία του προγράμματος LIFE για τη δημιουργία των προαναφερόμενων Δικτύων.

Ο εκτελών χρέη διευθυντή του προγράμματος Διατήρησης των Πτωματοφάγων Πτηνών της Ανδαλουσίας, Rafael Arenas, τόνισε τη σπουδαιότητα της επιστροφής των Γυπών στην Περιφέρεια της Μάλαγα (μετά την εξαφάνισή τους το 2010, κυρίως λόγω της χρήσης δηλητηρίων), η οποία οφείλεται στην υποδειγματική συνεργασία μεταξύ των τεχνι-

κών των περιβαλλοντικών ΜΜΟ και των τοπικών και περιφερειακών υπηρεσιών σε θέματα περιβάλλοντος.

Από την πλευρά τους, οι αντιπρόσωποι των κυνηγών και των κτηνοτρόφων δήλωσαν ομόφωνα την επιθυμία τους να συμβάλλουν στην εξάλειψη της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, η οποία τόσο δεινά έχει προκαλέσει και στις δύο ομάδες, ιδιαίτερα στους κυνηγούς. Για το λόγο αυτό δεσμεύθηκαν να δουλέψουν από κοινού και να υλοποιήσουν, μέσω των καινοτόμων πρωτοβουλιών όπως είναι τα Ευρωπαϊκά Δίκτυα Δήμων, Κτηνοτρόφων και Κτηνοτρόφων Ενάντια στα Δηλητήρια, τους σκοπούς του προγράμματος για ένα καλύτερο περιβάλλον για όλους.

Η συμμετοχή στα Δίκτυα, τα οποία ξεκίνησαν το 2011, πραγματοποιείται μέσω συμφωνιών-συμβάσεων ανάμεσα στην περιβαλλοντική οργάνωση Gyraetus Foundation και των ενδιαφερόμενων μερών. Αυτές οι συμφωνίες περιλαμβάνουν τη δέσμευση των μελών να απορρίψουν τη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων και να καταγγείλουν περιστατικά παράνομης χρήσης τους, ενώ η οργάνωση Gyraetus Foundation δεσμεύεται να παρέχει δωρεάν τεχνικές και νομικές συμβουλές στα μέλη των Δικτύων.

Η εκδήλωση έκλεισε με την παρουσίαση των σχετικών πλακετών των 8 δήμων και των 4 κυνηγετικών συλλόγων που έχουν ενταχθεί μέχρι σήμερα στα αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Δίκτυα στην Ισπανία, στην πιλοτική περιοχή «Serrania de Ronda, Sierra de Cadiz and Jerez» (ES-2).

Δωρεάν τηλεφωνική γραμμή Κατά της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων

Τηλέφωνο Επικοινωνίας Χωρίς Χρέωση (από σταθερό)

800 11 020202

**Πανεπιστήμιο Κρήτης
Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης**

Κτήρια Λ. Κνωσού, Τ.Θ. 2208, 714 09 Ηράκλειο
Τηλ. 2810 393265, Τηλ./fax: 2810 393281

www.nhmc.uoc.gr

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ &
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΑΓΗΣ

